

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΠΜΣ ΦΥΛΟ, ΠΟΛΙΤΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2022-2023

Ιστορία του εγκλήματος και της βίας

Τετάρτες, 18.00-21.00

Διδάσκουσα: Δήμητρα Βασιλειάδου

Τι έκανε ένα συμβάν να αναγνωρίζεται ως βίαιο και ποινικά κολάσιμο; Οι απαντήσεις σε αυτό το ερώτημα άλλαξαν μέσα στον χρόνο, όπως και οι ιστορικές αποτυπώσεις και ερμηνείες της βίας, του εγκλήματος και της ποινικής δικαιοσύνης. Κατά τη διάρκεια του εξαμήνου θα παρουσιάσουμε κριτικά τις εκάστοτε αντιλήψεις για τη βία και το έγκλημα και θα δούμε πώς μετασχημάτισαν τις δυτικές κοινωνίες κατά τον 19ο και 20ό αιώνα, διαμόρφωσαν κανόνες δικαίου και τιμωρητικούς μηχανισμούς και ενεργοποίησαν πολιτικές επιτήρησης και καταστολής, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στο φύλο, την κοινωνική τάξη, την ηλικία και σε άλλες κατηγορίες διαφοράς.

Ειδικά για το εαρινό εξάμηνο 2022-2023 το σεμινάριο υλοποιείται σε συνεργασία με το ερευνητικό πρόγραμμα «Brutal Intimacies: A History of Rape in Modern Greece, 1900s-1960s», το οποίο υποστηρίζεται από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας και υλοποιείται στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας (έργο 9, 2021-2024). Σε αυτή τη συγκυρία θα έχουμε τη χαρά να φιλοξενήσουμε στην τάξη ιστορικούς και άλλες/ους κοινωνικούς επιστήμονες με σημαντικό ερευνητικό και συγγραφικό έργο πάνω στις θεματικές της έμφυλης και σεξουαλικής βίας, της ποινικής δικαιοσύνης και του εγκλήματος. Θα συζητήσουμε μαζί τους θέματα όπως την ιστορικότητα του εγκλήματος, της διαπροσωπικής βίας και τις έμφυλες διαστάσεις τους, τη γενεαλογία της φυλακής, το «ανδρικό» και «γυναικείο» πρόσωπο του εγκλήματος, τη συγκρότηση της αστυνομίας και του μηχανισμού ποινικής δικαιοσύνης, τη σεξουαλική βία στον πόλεμο και σε καιρούς ειρήνης, τα «εγκλήματα τιμής», τις συσχετίσεις βίας και ήχου, την ιστορία των ναρκωτικών και των «επικίνδυνων» τάξεων, την έμφυλη βία και την έννοια της δικαιοσύνης.

Το σεμινάριο στην πράξη

Κάθε παράδοση περιλαμβάνει τις διαλέξεις της διδάσκουσας και την ενεργή συμμετοχή των φοιτητριών στην ανταλλαγή ιδεών και την κριτική συζήτηση του κειμένου ή/και της ιστορικής

πηγής που αντιστοιχούν στο κάθε σεμινάριο. Η παρακολούθηση και η συμμετοχή είναι υποχρεωτικές. Με άλλα λόγια, το μάθημα είναι ένας συνδυασμός διάλεξης και συζήτησης. Η συστηματική παρακολούθηση και η έγκαιρη υλοποίηση των προφορικών και γραπτών σας υποχρεώσεων είναι απαραίτητες για την επιτυχή ολοκλήρωση του σεμιναρίου.

1. Συμμετοχή στην τάξη (25% της συνολικής βαθμολογίας)

Κάθε εβδομαδιαία ενότητα περιλαμβάνει ένα ή δύο βασικά κείμενα προς συζήτηση και μία ελληνόφωνη ιστορική πηγή σύγχρονη της εποχής. Τα κείμενα, τα οποία θα πρέπει να έχετε διαβάσει όλες πριν από το σχετικό μάθημα, θα τα βρείτε στο σύνολό τους ανεβασμένα στο e-class {στην ενότητα Έγγραφα}. Κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου αναμένεται η ενεργή συμμετοχή όλων, με τη διατύπωση ερωτημάτων, σχολίων, παρατηρήσεων, αποριών, αντιρρήσεων κ.λπ.

2. Βιβλιοπαρουσίαση (περίπου 1.500 λέξεις, 25% της συνολικής βαθμολογίας)

Η βιβλιοπαρουσίαση θα αφορά μία ελληνόγλωσση ή ξενόγλωσση ιστορική μονογραφία (όχι συλλογικό τόμο) σχετική με τη θεματική του σεμιναρίου, την οποία θα προτείνετε εσείς ώστε να ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντά σας. Το βιβλίο θα πρέπει έχει εγκριθεί προηγουμένως από τη διδάσκουσα στη βάση της ακαδημαϊκής του αξίας και της συνάφειάς του με την ειδική θεματική του σεμιναρίου. Το κείμενο, έκτασης περίπου 1.500 λέξεων, θα εκθέτει τα περιεχόμενα του βιβλίου ανά κεφάλαιο και θα παρουσιάζει κριτικά τα βασικά επιχειρήματα του/της συγγραφέα. Προκειμένου να ενταχθεί η κριτική ανάγνωση του βιβλίου σε ένα ευρύτερο πλαίσιο ιστοριογραφικής συζήτησης, χρήσιμο θα είναι να διαβάσετε και να παραπέμψετε σε τουλάχιστον δύο ακόμη σχετικές με το θέμα ιστορικές δουλειές (βιβλία, άρθρα ή κεφάλαια). Μπορείτε να πάρετε ιδέες από τις «Ενδεικτικές βιβλιογραφίες» που θα βρείτε εδώ ή να αναζητήσετε σχετικούς τίτλους στη βιβλιοθήκη του πανεπιστημίου και στο διαδίκτυο. Η επιλογή και η έγκριση του βιβλίου θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί την καθορισμένη ημερομηνία. Το ίδιο ισχύει και για την κατάθεση της γραπτής παρουσίασης. Προσοχή: Δεν θα δοθεί παράταση!!!

3. Σεμιναριακή εργασία (περίπου 4.000 λέξεις, 50% της συνολικής βαθμολογίας)

Η σεμιναριακή εργασία θα αξιοποιεί δευτερογενή ιστορική βιβλιογραφία πάνω σε θεματική δικής σας επιλογής, η οποία, εφόσον το επιθυμείτε, μπορεί και να ταυτίζεται με αυτήν που δουλέψατε για τη βιβλιοκριτική (μπορεί ασφαλώς και να διαφέρει). Μετά την έγκριση του θέματος από τη διδάσκουσα, θα πρέπει καταθέσετε την εργασία στο σύνολό της μέχρι το τέλος της εξεταστικής περιόδου του εαρινού εξαμήνου. Προσοχή: Δεν θα δοθεί παράταση!!!

* Υπογραμμίζεται και πάλι ότι απαραίτητη προϋπόθεση για τη διεξαγωγή των συζητήσεών μας είναι η συστηματική μελέτη των κειμένων κάθε ενότητας από όλες/ους.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ (και ανελαστικές) ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ

- Προθεσμία επιλογής τίτλου για βιβλιοπαρουσίαση: Κυριακή 26 Φεβρουαρίου 2023
- Προθεσμία κατάθεσης βιβλιοπαρουσίασης: Κυριακή 26 Μαρτίου 2023
- Προθεσμία επιλογής θέματος σεμιναριακής εργασίας: Κυριακή 9 Απριλίου 2023
- Προθεσμία κατάθεσης σεμιναριακής εργασίας: Κυριακή 23 Ιουνίου 2023

Προσοχή: στην έκτακτη ημερομηνία διεξαγωγής του 2ου σεμιναρίου του Αχιλλέα Φωτάκη την Παρασκευή 10 Μαρτίου

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΔΙΑΛΕΞΕΩΝ

- **15 Φεβρουαρίου**, Δήμητρα Βασιλειάδου, *Εισαγωγή: Η ιστορικότητα του «εγκλήματος» και της «βίας».* Ζητήματα πηγών.
- **22 Φεβρουαρίου**, Δήμητρα Βασιλειάδου, *Το φύλο του εγκληματία, το φύλο του εγκλήματος.*
- **1 Μαρτίου**, Κωστής Γκοτσίνας, *Σεξ, ναρκωτικά και ιστορία.*
- **8 Μαρτίου**, Αχιλλέας Φωτάκης, *Εγκλήματα και αστυνομία στον 20ό αιώνα.*
- **10 Μαρτίου**, Αχιλλέας Φωτάκης, *Νομικές σημασιοδοτήσεις των σεξουαλικών εγκλημάτων.*
- **22 Μαρτίου**, Δήμητρα Βασιλειάδου, *Σεξουαλική βία, σεξουαλικά εγκλήματα: ιστορίες από τα δικαστικά αρχεία.*
- **29 Μαρτίου**, Τάσος Κωστόπουλος, *Ιστορικές πηγές και ερμηνευτικά σχήματα για τη σεξουαλική βία στο πλαίσιο των ελληνικών πολέμων του 20ού αιώνα.*
- **5 Απριλίου**, Άννα Παπαέτη, *Μουσική, ήχος, βία.*
- **26 Απριλίου**, Βάσω Σειρηνίδου, *"Και έλαβεν δια την τιμήν της γρόσια διακόσια": σεξουαλική βία, δίκαιο και κοινωνικές πρακτικές στον ελληνικό χώρο στη μετάβαση προς τη νεότερη εποχή (18ος - αρχές 19ου αιώνα).*
- **3 Μαΐου**, Ζωή Μαυρουδή, *Έμφυλη βία, φεμινισμός, και η έννοια της δικαιοσύνης.*
- **10 Μαΐου**, Έφη Αβδελά, *«Εγκλήματα τιμής»: ανθρωποκτονίες ιστορικά και πολιτισμικά προσδιορισμένες.*
- **17 Μαΐου**, παρουσιάσεις εργασιών.
- **24 Μαΐου**, Συνάντηση υποψηφίων διδακτόρων.